

**ADRODDIAD AR GYNIGION Y GYLLIDEB CYNGOR TREF LLANBEDR PS AR
GYFER Y FLWYDDYN ARIANNOL YN CYCHWYN AR Y 1AF EBRILL 2016 AC
YN GORFFEN AR YR 31AIN MAWRTH 2017**

1. AMODAU GORCHWYL

Er mwyn cynllunio'n effeithiol ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf, gofynnwyd i'r Clerc, fel y Swyddog Ariannol, i amcangyfrif gwariant y flwyddyn nesaf ac i wneud argymhellion priodol. Galluoga hyn i Gynghorwyr benderfynu ar lefel y Praesept 2016-17. Cyflwynir yr Adroddiad gerbron y Cyngor Tref erbyn y 14eg o Ionawr.

RHAGARWEINIAD-GWYBODAETH GEFNDIR

Beth yw'r "Praesept"?

Cynrychiola'r Praesept y Cyngor Tref cyfran fechan cyfanswm y Dreth Gyngor a gasglwyd gan Gyngor Sir Ceredigion yn flynyddol. Er enghraifft, ar gyfer y flwyddyn 2015-16, gellir rhannu'r cyfanswm cyfwerth â **Band D** (canolbris) sef tâl o **£1,316.29** ar gyfer Trethdalwr Cyngor yn Llanbedr PS, a ganlyn:

	£	%	Yr wythnos (oddeutu)
Cyngor Sir Ceredigion	1,070.17	81.30	£20.58
Heddlu Dyfed-Powys	200.07	15.20	£ 3.85
Cyngor Dref Llanbedr PS	46.05	3.50	£0.89
CYFANSWM	£ 1,316.29		

Seilir y tâl ar gyfer pob cartref ar Fand Treth y Cyngor y disgynna'r eiddo; y mae'r manylion wedi eu dyfynnu isod. Ar ben isaf, y mae hyn yn cyfateb, yn ystod 2015-16 yn Llanbedr Pont Steffan, at swm wythnosol o £0.59 a phen uchaf o £2.08 yr wythnos.

GWERTH Y PRAESEPT YN FLYNYDDOL YN ÔL Y BAND 2015-16

BAND A	BAND B	BAND C	BAND D	BAND E	BAND F	BAND G	BAND H	BAND I
£30.70	£35.81	£40.93	£46.05	£56.28	£66.92	£76.75	£92.10	£107.45

BETH YW ASED AU SEFYDLOG Y CYNGOR TREF?

Y mae asedau sefydlog y Cyngor Tref yn cynnwys ardal chwarae "Parc-yr-Orsedd" a'r hyn a gynhwysir o fewn yr ardal megis, Offer Chwarae, 2 Fin "Ailgylchu" , 2 Bloc Craig, 6 Offeryn Ymarfer Corff "Lifetrail", 14 Clogyn Dinesig, Teyrndlysau Dinesig, Addurniadau Nadolig, Cewyll fforch godi, Hysbysfwrdd, Cynhwysyddion Planhigion, Bwrdd Rholy n Anrhydedd a Phanel Mawr, 2 Gadair Eisteddfod, 3 Cadair Barnwr ', 12

Cadair lledr, cloc, Plac Patagonia, Plât Ceredigion, 2 Fedal Aur Tseiniaidd ac Offer cyfrifiadurol. Ar Gae Maesyderi: 5 o Feinciau Picnic £ 600 (y gost gwreiddiol); 2 o Feinciau Metel £650 (y gost gwreiddiol); 2 Fin Sbwriel £87 (y gost gwreiddiol). Talwyd am 3 ffens yn ystod blynyddoed cynt ym Mharc-yr-Orsedd £ 5,343 (heb gynnwys TAW); Man Chwarae Maes-y-Felin £8,080 (yn cynnwys TAW); Cae Maesyderi £9,018 (yn cynnwys TAW). Cyfanswm mis Awst diwethaf, gan gynnwys prisiadau yswiriant, yw oddeutu £164 000 (heb gynnwys Ffens Cae Maesyderi).

Ymdrecha'r adroddiad hwn gyfrifo'r arian angenrheidiol ar gyfer gweithgareddau'r Cyngor Tref yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf a hefyd bydd yn ymroi i ddarparu gwerth am arian, ar gyfer y Treth-dalwr Cyngor Llanbedr PS, gan cadw mewn cof parhad y ddirwasgiad.

2. Y DREFN

Er mwyn casglu gwybodaeth perthnasol, gosodwyd y gweithdrefnau canlynol mewn lle:

- 2.1 Adolygwyd Praesept y flwyddyn gyfredol (1 Ebrill 2015 - 31 Mawrth, 2016);
- 2.2 Clustnodwyd sylw i'r arbedion yn ymwneud â'r Camerau Teledu Cylch Cyfyng (CTCC).
- 2.3 Cyfrifwyd incwm a gwariant y flwyddyn bresennol (1 Ebrill- 31 Mawrth 2016) a'u cymharu â'r flwyddyn flaenorol. Rhagfynegwyd gwariant dyfodol o fis Rhagfyr i fis Mawrth. (gan gynnwys Rhagfyr a Mawrth)
- 2.4 Ystyriwyd cyllideb Prosiect Cae Maesyderi.
- 2.5 Cyfrifwyd y swm a ragwelir yng nghronfeydd wrth gefn y Cyfrifon Banc ar ddiwedd y flwyddyn ariannol bresennol, hy 31 Mawrth, 2016. Amlygwyd Argymhellion yr Archwiliwr Allanol BDO Stoy Hayward.
- 2.6 Arfarnwyd rhoddion i elusennau yng ngoleuni'r fformiwla a luniwyd yn Chwefror 2015.
- 2.7 Ystyriwyd costau parhaus/dyfodol.
- 2.8 Daethpwyd i gasgliadau a cynigiwyd opsiynau o ran y swm a godir dan law'r Praesept (2016-17) .
- 2.9 Gwnaethpwyd argymhellion priodol.

3. CANFYDDIADAU

3.1 ADOLYGIAD O'R PRAESEPT AR GYFER Y FLWYDDYN GYFREDOL (1 Ebrill 2015 –31 Mawrth 2016)

Praesept o £41,000 oedd yn bodoli yn ystod y flwyddyn ariannol hon (y flwyddyn ariannol yn diweddu 31 Mawrth 2016), yr un fath â'r 2 flynedd ddiwethaf. Cynrychiola hyn gostyngiad o £2,220, o'i gymharu â'r flwyddyn 2012-13. Meddylid yn ystod y Cyfarfod Cyllideb Ionawr 2013 y gellid cynnig gostyngiad, i adlewyrchu'r Taliad CTCC blynyddol ar y pryd, (o £12,000 i £7,500 = £1,250 y camera - 6 o gamerâu). Gwelwyd cysondeb yn ffigur y Praesept yn ystod yr 8 mlynedd blaenorol sef £ 43,220; roedd hyn wedi cynrychioli gostyngiad yn nhermau real o ystyried chwyddiant .

Cesglir y Praesept ar ran y Cyngor Tref gan Gyngor Sir Ceredigion ac y mae yn cynrychioli tua 4% y Dreth Gyngor. Mae'r taliad Archebiant Blynyddol ar

gyfer y Trethdalwr Cyngor Band D am 2015-16 wedi bod oddeutu £46.00.
(gweler uchod)

3.2 Y SYSTEM CAMERAU TELEDU CYLCH CYFYNG (CTCC)

Cyflwynwyd y system camerau teledu cylch cyfyng Llambled ym mis Ebrill 2002 a'r cyfraniad blynyddol ar gyfer y Cyngor Tref hyd at yr 8 Ionawr, 2008 oedd £19,600 (ac eithrio TAW), a dalwyd i MLL Telecom Cyf. Ffurfiodd y swm o £19,600 cyfran sylweddol o'r Praesept ac o ganlyniad, roedd Praesept y Cyngor Tref wedi ei rhestru'n un o'r uchaf yn y sir. O'r 9fed mis Ionawr 2008, cafodd y ffi flynyddol ei lleihau i £12,000 gan yr uwchraddiwyd y System CTCC. Serch hynny, nid oedd y lleihad yn y gost CCTC wedi ei adlewyrchu mewn gostyngiad ym mhraesept y Cyngor Tref.

Dilewyd y 6 Camera TCC yn Llambled gan Gyngor Sir Ceredigion ar y 1 Ebrill 2014 oherwydd toriadau cyllidebol. Fel canlyniad, ni ddefnyddiwyd £7,500 a glustnodwyd ar gyfer y cyfleuster hwn, gan y Cyngor Tref yn ystod y flwyddyn ariannol 2014-15 i gwrdd â'r gost ddisgwyledig. Ni welwyd gostyngiad yn y Praesept 2015-16 o £ 41,000 er nad oedd y Camerau TCC ar gynnig bellach. Mae'r arbedion hyn wedi galluogi'r Cyngor Tref i gwrdd â'i gostau blynyddol arferol, heb gynyddu'r Praesept ar gyfer y treth-dalwr, a hefyd at dwf yn ei gronfeydd wrth gefn.

Mae adolygiad ar y defnydd o GTCC a ariennir yn gyhoeddus ledled hanner Cymru wedi bod yn destun trafodaethau dwys. Mae'r gwaith a wnaed yn annibynnol ar gyfer Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd Dyfed-Powys Christopher Salmon, wedi nodi nifer o ystyriaethau ar gyfer y rhanbarth. Nododd argymhellion cychwynnol y Comisiynydd y dylai teledu cylch cyfyng cyhoeddus barhau i fod yn gyfrifoldeb ar awdurdodau lleol, cynghorau tref a chymuned.

Fel canlyniad gallai costau CTCC o bosibl ail-gychwyn yn ystod y dyfodol.

3.3 YR INCWM A GWARIANT Y FLWYDDYN BRESENNOL (1 Ebrill 2015-31 Mawrth 2016)

3.3.1 GWARIANT AM Y 12 MIS Y FLWYDDYN ARIANNOL 2015-16 YN SEILIEDIG AR WARIANT GWIRIONEDDOLYN YSTOD YR 8 MIS CYNTAF GAN GYNNWYS TAW

GWARIANT GWIRIONEDDOL O 1 EBRILL I 30 Tachwedd, 2015 (O Lyfr Arian-Parod cynnwys TAW)	£ 27,381.57 Cyfeiriwch at y Daflen Incwm a Gwariant Atodiad 1)
Tynnwch i ffwrdd y gost o Ginio'r Maer (cofnod dwbl)	(£ 1,223.28)
GWARIANT AR GYFER YR 8 MIS CYNTAF (GAN GYNNWYS TAW)	£ 26,158.29
Gwariant a ragwelir AM Y 4 MIS NESAF	26,158.28 / 8 x 4 = 13,079
CYFANSWM GWARIANT rhagamcanol AM Y FLWYDDYN	£39,237 (yn cynnwys TAW)
CYFANSWM GWARIANT rhagamcanol EITHRIO TAW (TAW 1,451 + 725.50 a ragwelir.)	£ 37,060 (heb gynnwys TAW)

Yn ystod y flwyddyn flaenorol (2014-15) y gwariant gwirioneddol oedd £41,501.79 (yn cynnwys TAW) **Atodiad 3**. Os parheir gwariant ar yr un raddfa yn ystod y 4 mis nesaf, yna gwariwyd £2,265 yn llai eleni o gymharu â'r flwyddyn flaenorol.

Ymysg y gwariant a ddisgwylir ar gyfer y 4 mis nesaf (yn cynnwys Rhagfyr-Mawrth) gellir rhestru:

Yswiriant Blynnyddol (tua £ 2,000.); Rhodd Cyngor ar Bopeth (£500); Goleuadau Nadolig –Costau Trydan.

3.3.2 INCWM AR GYFER Y FLWYDDYN ARIANNOL (yn dechrau 1 2015 ac yn diwedd 31 Mawrth 2016)

Praesept ar gyfer y flwyddyn 2014-15 £ 41,000

Ad-daliad TAW £1,705.07

Llog – Banc Lloyds £904.93

Cinio'r Maer (mynediad-dwbl) £ 1,223.28

CYFANSWM £ 44,833.28 (llai £ 1,223.28 Cinio'r Maer)

£43,610 (incwm). Disgwylir llog £160 Bond Banc Lloyds hefyd ym mis Ionawr 2017. **CYFANSWM DERBYNIADAU £ 43,770.**

CYFANSWM INCWM LLAI CYFANSWM GWARIANT (Rhagamcan)

£ 43,770 - £39,237 = £4,533, sef gwarged (+ Ad-daliad TAW)

3.4 PROSIECT Cae Maesyderi (heb gynnwys TAW)

GWARIANT 2009-10 (blwyddyn y brydleswyd y cae gan Gyngor Sir Ceredigion)	£ 6,536
GWARIANT 2010-11	£ 11,357
GWARIANT 2011-12	£ 1,694
GWARIANT 2012-13	£ 1,715
GWARIANT 2013-14	£ 102
GWARIANT 2014-15	£ 407
GWARIANT 2015-16 Torri Gwair £ 400 Arolwg Parc ROSPA £ 65 Eitem ar gyfer y Ffens £ 4.54	£ 470

£ 22,281 a wariwyd cyn belled ar y prosiect hwn, i gynnal a chadw'r cae fel amwynder ar gyfer trigolion Llambled i gynnwys Grant yr Heddlu o £ 15,000.

Bwriadwyd adeiladu Trac Beic ar y maes a codwyd £ 910.60 at y diben hwn. Trosglwyddwyd £ 910.60 i gyfrif ar wahân. Trosglwyddwyd £301 (o'r £910.60) i Gyfrif Cyfredol Banc Lloyds y Cyngor Tref ym 2014; gyda'r bwriad o'i gyflwyno i ddisgyblion Ysgol Bro-Pedr maes o law i gynorthwyo gyda'r gwaith o adeiladu Trac Beic.

Mae Cyllideb o £ 1,500 y flwyddyn wedi'i glustnodi ar gyfer y Cae yn ystod y Cyfarfod Cyllideb o Ionawr 2010.

Nid yw RAY Ceredigion yn cyfarfod bellach ar y cae ar y trydydd Sul y mis ac wedi adleoli i Barc-yr-Orsedd.

Cyfarfu Pwyllgor Rheoli Cae Maesyderi unwaith bob 2/3 mis i drafod

materion yn ymwneud â'r Cae..

Parha'r Cae i fod yn Eiddo'r Cyngor Sir Ceredigion.

3.5 Y SWM rhagamcanol CRONFEYDD WRTH GEFN AR DDIWEDD Y FLWYDDYN ARIANNOL (yn dechrau 1 Ebrill 2015, a gorffen 31 Mawrth, 2016) y flwyddyn ariannol bresennol
Cyfeiriwch at **Atodiad 2**.

Os gwelir cysondeb yn y cyfradd gwariant yn ystod y 4 mis nesaf, bydd y balans y Cyfrif Cyfredol Banc Lloyds yn gostwng o £ 37,000 (£ 13,079 llai) i £ 23,921

CYFANSWM: £145,752 + £160 (llog Ionawr 2016) llai £ 13,079 = £132,833 carwyd/drosodd 1.04.2016.

CYMHARIAETH Â'R FLWYDDYN FLAENOROL

c/d 1/04/2105 £127,852 sy'n golygu gwarged o £4,981.

ESBONIAD BRAS O'R GWARGED

£14,147 – ar gyfer Elusennau ym 2014-15 a £ 4,910 (+ £ 2,455 a gyllidebwyd) ym 2015-16 - gwahaniaeth £ 6,782.

Arbedion yng ngwariant "Gweinyddiaeth " ym 2015-16;

Cynnal a Chadw £3,187 (uwch yn 2015-16), i gynnwys cyfrifiadau a ragwelir - cynnydd ym 2015-16 o gymharu â'r flwyddyn flaenorol, er enghraifft Costau Dyfrhau planhigion: £ 4,200 (2015-16)

Incwm: £ 230 yn ychwanegol ym 2015-16 o'i gymharu â 2014-15.

3.6 ELUSENNAU: SWM PRIODOL O DAN ADRAN 137 (3) O DDEDDF LLYWODRAETH LEOL 1972

Mae Adran 137 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, yn caniatáu i gyngor tref neu gymuned wario ar weithgarwch nad oes ganddo bwerau penodol yn ei gylch, os yw'r cyngor yn ystyried y bydd y gwariant o fudd uniongyrchol i'r ardal, unrhyw ran ohoni, rhai o'r trigolion neu'r holl drigolion, cyn belled â bod y gost yn gyson â'r budd. Mae Adran 137 o'r Ddeddf hefyd yn caniatáu i gyngorau cymuned wario at ddibenion elusennol penodol ac, yn y ddau achos, yr uchafswm y gellid ei wario ar gyfer blwyddyn ariannol 2015-16 yw £7.36 am bob etholwr. Gan fod 2,293 o bobl ar y rhestr etholiadol Llanbedr Pont Steffan (gwybodaeth sy'n deillio o ffigurau a ddyfynnwyd gan Gyngor Sir Ceredigion @ 1/03/2012)), yna gellir gwario £16,876.48 ar elusennau gan y Cyngor Tref.

Gwnaethpwyd cyfraniadau hael yn ystod y blynyddoedd diwethaf sef £15,000 ar gyfer y Pwll Nofio Llanbedr Pont Steffan, £20,000 Prosiect Neuadd Fictoria ac yn fwy diweddar £5,000 ar gyfer y Ganolfan Deuluol Llanbedr Pont Steffan. Cyfarfuwyd â'r gost o'r arian oedd wrth gefn. Y mae Adrannau eraill o'r Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 wedi caniatáu'r Cyngor Tref i ymwneud â'r grantiau hyn yn ychwanegol at y Lwfans A137. Cyfeiriwch at **Atodiad 4** am ddadansoddiad o'r rhoddion a wnaed gan y CT. Mabwysiadwyd fformiwla gan Gyngor Tref Llanbedr Pont Steffan.

3.7 COSTAU PARHAUS / COSTAU DYFODOL

3.7.1 LLWYBRAU: Ni dderbyniwyd grant gan Gyngor Sir Ceredigion i gynnal a chadw llwybrau troed, ar gyfer y flwyddyn ariannol bresennol fel blynyddoedd cynt. (£ 1,330 gwariwyd 2015-16).

3.7.2 PARC YR ORSEDD: Codwyd ffens newydd £ 5,343 (heb TAW) yng Ngorffennaf 2014. Arolygwyd y Parc gan y Darparwyr RoSPA am ffi o £65 (heb gynnwys TAW) a gwnaed argymhellion penodol, sy'n derbyn sylw (£420 a wariwyd cyn belled). Mae'r gost flynyddol o gyflogi gofalwr sy'n torri glaswellt (Ebrill i Hydref), edrych am arwyddion fandaliaeth ac yn casglu sbwriel yn rheolaidd yn £1,286 sef ym 2015. Gallai costau pellach godi petai cyfarpar chwarae ychwanegol gael eu cyflwyno a gwelliannau eraill yn cael eu hymgymryd.

3.7.3 LLEOLIAD CYFARFODYDD: Cynhelir Cyfarfodydd misol y Cyngor y Dref yn Neuadd Eglwys San Pedr (£ 9.50 yr awr), ers adleoli o Neuadd y Dref, saith mlynedd yn ôl. Cynhaliwyd cyfarfodydd hefyd yn Festri Capel Shiloh (£ 8.50 yr awr). Gellid ystyried lleoliadau eraill yn y dyfodol.

3.7.4 HYFFORDDIANT AR GYFER CLERCOD A CHYNGHORWYR: Y mae Llywodraeth Cymru o blaid hyfforddiant ar gyfer Cynghorwyr a Chlercod. Gellid cynnwys Cyllideb hyfforddiant o fewn Praesept y flwyddyn nesaf.

3.7.5 COSTAU TEITHIO (gosodwyd ar hyn o bryd fel 45c y filltir ar gyfer Cynghorwyr yn unig). Gall cynghorwyr dderbyn ad-daliad parthed treuliau megis argraffu a llungopio.

3.7.6 DWYIEITHRWYDD; Byddai costau ychwanegol yn codi, petai'r Cyngor Tref yn dymuno cynyddu'r ddarpariaeth yr Iaith Gymraeg. Y mae'r Clerc yn cael ei chyflogi am 12 awr y mis i weithredu Polisi Iaith Gymraeg y Cyngor Tref ers ei sefydlu ym 2007. Cyflwynwyd Cyfieithydd ar y Pryd yn ystod Cyfarfodydd Cyngor Tref Misol ym Mehefin 2015 am dâl o £35.00 yr awr. Cyflogir cyfieithydd ar y pryd yng Ngwasanaeth Urddo'r Maer (Cost: £ 50 - 2015). Cymeradwyodd y Cyngor Tref y Fenter 2015 Shwmae! Shwmae! 2015 £18.94.

3.7.7 Cae Maesyderi: Gellid adolygu'r gyllideb flynyddol bresennol o £1,500.

3.7.8 GOLEUADAU STRYD: Diffoddir nifer o oleuadau stryd o 12 hanner nos i 05:00. Y Cyngor Tref sy'n talu am y trydan sy'n gysylltiedig â'r Goleuadau Nadolig a'r Gofeb Ryfel.

3.7.9 LWFANS Y MAER

Penderfynwyd ei gynyddu 1.5% yn flynyddol yn ystod y Cyfarfod Cyllideb Ionawr 2010. (£ 2,960- 2015-16)

3.7.10 COSTAU RHEDEG SWYDDFA

• Y mae gwario'n ofalus ar bapur-copi, inc ac amlenni wedi lleihau

costau. Nid yw llythyron, y gellir eu cyflwyno â llaw, fel arfer yn cael eu postio. Anfonir negeseuon e-bost at y rhai sy'n meddu ar gyfleusterau electronig, gan osgoi y gost o argraffu a dosbarthu dogfennau. (Ond cost ychwanegol i'r derbynnydd petai ef/hi yn dewis argraffu'r ddogfen)

- Band Eang / Ffôn fel arfer oddeutu. £ 120 y chwarter (heb TAW).
- System Gyfrifiadurol: Gliniadur *Toshiba* a brynwyd ym mis Ionawr 2012. Mae hyn yn cymryd lle'r desgiadur (a brynwyd 6 mlynedd yn flaenorol) a bellach yn ffurfio unig gyfrifiadur y Cyngor Tref. Gellid ystyried uwchraddio System Gyfrifiadurol y Cyngor Tref yn ystod y dyfodol.
- Prynwyd argraffydd / llungopiwr newydd hefyd ym 2012 (inc du yn unig, heb fod yn ddi-wifr). Gellir ystyried prynu argraffydd lliw yn ystod y dyfodol.

3.7.11 CYFLOG Y CLERC: Penderfynwyd yn ystod y Cyfarfod Cyllideb mis Ionawr 2010 y byddai'r Clerc yn derbyn ychwanegiad blynyddol ym mis Mai. Y cyflog presennol yw (12 awr yr wythnos + 12 y mis i weithredu'r Polisi Iaith Gymraeg), sy'n cyfateb, yn ystod 2014-2015, i £8,234 (net) £770 (Treth a YG Gweithiwr & Chyflogwr y flwyddyn, a delir i Gyllid a Thollau EM yn Amser lawn).

3.7.12 Hysbysfwrdd Cyngor y Dref: Cafodd ei thrwsio, yn ystod y flwyddyn ariannol 2013-14; Pris: £ 578 (heb gynnwys TAW)

3.7.13 Cadwyn y Maer: mae angen trwsio'r gadwyn.

3.7.14 Gwefan y Cyngor Tref: derbyniwyd grant o £500 yn ystod y flwyddyn ariannol 2013-14 i ymwneud â gwelliannau parthed safle ar y we y Cyngor Tref. Amlygwyd yr angen o sicrhau bod yr wybodaeth ar y wefan yn cael ei ddiweddarau'n rheolaidd. Y gost lletya blynyddol yw £230 (heb gynnwys TAW) a HCI-Data Adnewyddu lampeter-tc.gov.uk £69.75.

3.7.15 TWRISTIAETH: Gwelwyd presenoldeb y Cyngor Tref ar faes yr Ŵyl Fwyd Llanbedr PS, yn ystod y pedair blynedd diwethaf.

3.7.16 YSWIRIANT Y CYNGOR TREF (Zurich Municipal-Bwrdeistrefol): Y mae'r premiwm blynyddol tua £ 2,000 ac yn cynnwys y Gliniadur, Addurniadau Nadolig, Teyrnlysau Dinesig, Clogau Dinesig, 4 Cynhwysydd Plannu a'r Cewyll fforch. Yswiriant Atebolrwydd Cyhoeddus: £ 10,000,000. Gwarant Ffyddlondeb £ 250,000. Gallai'r gost gynyddu petai trefniadau yswiriant pellach yn cael eu cyflwyno.

3.7.17 LLOCHESI BWS: Glanheir y 4 cysgodfan bws bob 2 fis am gost o £10/lloches-bws.

3.7.18 ARCHWILIAD ARIANNOL Y CYNGOR TREF 2014-15:

Archwiliad Allanol £ 295 (heb gynnwys TAW) - BDO Stoy Hayward.
Archwiliad Mewnol: Mr R Matthers £ 165.

3.8 PROSIECTAU NEWYDD

- 3.8.1 Gwnaeth y Cyngor Tref ymholiadau ynghylch mabwysiadu o bosibl yr Ardd Goffa Rhyfel Llanbedr Pont Steffan.** Y mae costau blynyddol parhaus presennol yn gysylltiedig â chynnal a chadw a darparu planhigion (a ddyfynnwyd gan Gyngor Sir Ceredigion) oddeutu £4,800.
- 3.8.2 Arddangosfeydd Blodau dros fisoedd yr haf:** gohebiaeth oddi wrth Gyngor Sir Ceredigion yn gofyn a fyddai diddordeb gan y Cyngor Tref i drefnu'r arddangosfeydd blodau o fewn y dref dros fisoedd yr haf. Cyfarfuwyd â'r gost dyfrhau o Gronfeydd Wrth Gefn y Cyngor Tref yn ystod Haf 2015. (£4,200 + TAW)
- 3.8.3 Ardal Chwarae Maesyfelin:** Gallai Cyngor Tref Llanbedr Pont Steffan ysgwyddo'r cyfrifoldeb am yr Ardal Chwarae yn ystod y dyfodol. Cynnal a chadw blynyddol £ 710-cost a ddyfynnwyd gan *Dai Ceredigion*; £ 572 - trwsio cyfarpar presennol i'r safon angenrheidiol.
- 3.8.4 Arddangosfa Goleuadau Nadolig o fewn y Dref:** Gallai'r Cyngor y Dref dalu rhan o'r gost yn y dyfodol.

4.0 CASGLIAD

PENNU'R PRAESEPT (2016-17)

Y mae nifer o opsiynau parthed pennu'r Praesept ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf. Mae'r holl gyfrifon yn cynnwys TAW - 20% o fis Ionawr 2011 ymlaen.

CHWYDDIANT: Y mae cyfradd chwyddiant yn ddangosydd economaidd pwysig a dyma'r raddfa sy'n mesur sut y mae prisiau'n codi. Y mae chwyddiant yn gynydd mewn pris ar gyfer nwyddau a gwasanaethau. Amcangyfrwyd graddfa chwyddiant o 0.1% ar holl gyfrifon yn ymwneud â'r gyllideb y flwyddyn nesaf.

Mae'r opsiynau a ganlyn:

OPSIWN 1

Dim newid yn lefel y Praesept hy mae'n parhau ar £ 41,000

Costau rhedeg arferol (yn cynnwys TAW) £ 39,237

Lwfans ar gyfer chwyddiant @ 0.1% £ 39.24

CYFANSWM £ 39,276

Gellir cwrdd â chostau ychwanegol o'r hyn sy'n weddill ac o'r cronfeydd wrth gefn.

OPSIWN 2

Y Praesept yn cael ei ostwng yn y flwyddyn ariannol nesaf, er enghraifft i £39,000. Telir costau ychwanegol o'r arian wrth gefn.

OPSIWN 3

Y Praesept i gynyddu petai'r Cyngor y Dref yn rhagweld gwariant uchel yn y

dyfodol.

5.0 ARGYMHELLION

O ganlyniad i'r ymchwiliad, argymhellir aelodau'r Cyngor Tref i roi ystyriaeth ddyledus i'r canlynol:

- 5.1** Gellid Dewis Opsiwn 1, hy £ 41,000 fydd y swm a godir dan law'r Praesept ac yn aros yr un fath. Croesawir cyllideb di-gyfnewid gan drethdalwyr, yn wyneb y dirwasgiad. Mae'r cyngor sir a'r heddlu'n ystyried cynnydd yn eu cyfran o'r dreth gyngor. Gellir cwrdd â chyfran uchel o'r costau bob-dydd o fewn y gyllideb hon. Gellir cwrdd â chostau pellach o'r cronfeydd wrth gefn.
- 5.2** Dylid ystyried Opsiwn 2. Croesawir gostyngiad yn lefel y praesept gan nifer o drethdalwyr, yn y cyfnod hwn o galedi. Byddai gostyngiad o £1,000 yn golygu arbediad blynyddol o £1 ar gyfer Trethdalwr y Cyngor Band D.
- 5.3** Gellir clustnodi sylw i Opsiwn 3 sef cynnydd yn y Praesept. Gwaed gostyngiad oddeutu £2,000 yn ystod y 3 blynedd ariannol ddiwethaf o gymharu â'r 8 mlynedd cynt sef swm cyson o £ 43,220 .
- 5.4** Dylid clustnodi grym sylw i'r gronfa wrth gefn o bron i £132,833. Mae'r swm a argymhellir parthed cronfeydd wrth gefn, yn ôl yr Archwilwyr Allanol BDO LLP Stoy Hayward yn eu "Hadroddiad Materion yn Codi ar gyfer Cyngor Tref Llanbedr Pont Steffan am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth, 2014" yn dweud, "Mae'r balans a ddelir gan y cyngor yn ymddangos yn uchel ac wedi cynyddu dros y blynyddoedd ... nid oes gan y cyngor unrhyw bŵer i gadw cronfeydd wrth gefn gormodol oni bai ei fod yn cynilo ar gyfer rhywbeth yn arbennig ... Os nad yw'r cyngor yn cynilo ar gyfer prynu eitem pris uchel, dylai'r balans a gariwyd ymlaen ei leihau i lefel fwy priodol. Yn arferol, mae'r lefel dderbyniol o gronfeydd wrth gefn heb fod yn uwch na lefel y praesept neu wariant blwyddyn ". Gellir cael arweiniad pellach ar y mater hwn dan law: Llywodraethu ac Atebolrwydd mewn Cynghorau Lleol yng Nghymru - Canllaw Ymarferwyr; ULIC / Cymdeithas Clercod Cynghorau Lleol. Gallai wardiau Cynghorau Tref a Chymuned gyfuno yn ystod y dyfodol ac o bosibl trosglwyddir arian wrth gefn i gronfa canolog.
- 5.5** Dioddefa Llywodraeth Leol gostyngiad gwariant sylweddol. Y mae Cynghorau yn wynebu gwasgfa enfawr. Mae'r llywodraeth yn mynnu toriadau eithafol mewn gwariant, sydd wedi'u hanelu at lywodraeth leol. Bydd toriadau dwfn mewn buddsoddiad cyfalaf ar gyfer blynyddoedd i ddod. Ar yr un pryd, bydd galw am gynghorau i arwain gwelliannau cyson o fewn eu hardal. Mae rhai awdurdodau eisoes wedi dechrau meddwl am ffyrdd y gallant weithredu'n wahanol ac mae'r Cyngor Sir wedi cyfarfod â'r Cyhoedd i geisio awgrymiadau.

Os fydd yn ddymuniad ar y Cyngor Tref i gymryd cyfrifoldeb am wasanaeth, bydd angen recriwtio gwirfoddolwyr ac i geisio cyllid (gellir cwrdd â'r gost o'r gronfa wrth gefn, o ystyried sefyllfa ariannol bresennol y CT neu gellid cynyddu'r Praesept).

5.6 Dylai'r arian wrth gefn barhau i'w fuddsoddi mewn cyfrifon, sy'n cynnig y gyfradd llog orau. Mae hyn wedi golygu cynllunio gofalus yn y gorffennol wrth i Gyfradd-Sylfaen Banc Lloegr ostwng yn aruthrol. Mae rhai problemau wedi codi pan oedd angen arian di-rybudd a chronfeydd wedi eu cloi am amser penodedig. Cedwir y Praesept ar hyn o bryd yng nghrif bob dydd Banc Lloyds (0.01% llog blyneddol) a gellir defnyddio'r arian yn ôl yr angen.

5.7 Dylid adolygu'r hyn a roddir i elusennau lleol yn rheolaidd.

5.8 Opsiwn 1 a ffafriwyd gan y Swyddog Ariannol hy dim newid yn lefel y Praesept ar gyfer y flwyddyn ariannol 2016-17, oherwydd:

- **Yr hinsawdd economaidd bresennol;**
- **Haelioni Praeseptau gorffennol, oherwydd newidiadau yn y gost taliad Camerau TCC &**
- **Yr arian wrth gefn ym meddiant y Cyngor Tref ar hyn o bryd.**